1966 FEB 16

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

KÖZGAZDÁSZ

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja

VIII. ÉVFOLYAM, 3. SZÁM. Ára: 30 fillér 1966. FEBRUÁR 12.

SZAVUNK AZ ÚJ SZÜLETÉSÉBEN

A gazdaságirányítási rendszer reformjának egyetemi vitája

Ismeretes, hogy az MSZMP Központi Bizottsága egyetemünk oktatói kollektíváját is bevonta a gazdaságirányítási rendszer reformjának előkészítő munkálataiba. A reform kiinduló irányelveit tartalmazó anyag képezte a február elsején megtartott kibővített egyetemi tanácsülés témáját. Ezt megelőzően külön viták voltak több fontos részterületről, például a népgazdasági tervezés, a vállalati gazdálkodás, a beruházási rendszer kérdéseiről, s úgyszólván egyetemünk valamennyi oktatója bekapcsolódott a munkába, elmondhatta véleményét, javaslatait.

A február 1-i tanácsülésen meghívott oktatóinkon kívül jelen voltak az MSZMP KB és a Művelődésügyi Minisztérium képviselői, továbbá testvérfőiskoláink és néhány egyéb felsőfokú oktatási intézmény küldöttei.

Tekintettel arra, hogy az elhangzott hozzászólások a gazdaságirányítási reform elvi és gyakorlati kérdéseit sokoldalúan érintették, az alábbi beszámolóban megpróbáljuk a lehetőségekhez mérten részletesen ismertetni a vitát.

Dr. PACH ZSIGMOND PÁL rektor elvtárs bevezető szavai után dr. CSIKÓS NAGY BÉLA, az Árhivatal elnöke tartotta meg vitaindító előadását. Ismertette, hogyan indult el a reform gondolata, milyen előzményei voltak a szocialista országokban a mechanizmus átalakítására tett lépéseknek és hogyan folyt eddig hazánkban az előkészítő munka. Végül szólt az egyetemre háruló tennivalókról is. Igen fontosnak tartotta, hogy reálisan mutassuk be hallgatóinknak gazdaságunkat, annak problémáit, és „úgy engedjük el őket az egyetemről, mint akik már megértették, mi folyik a gyakorlati életben, és ne érje őket váratlanul az az ellentmondás, amely az egyetemi tananyag és a gyakorlat között esetleg fennáll".

Egy tényező

Első hozzászólóként FARKAS SÁNDOR elvtárs, a tudományos szocializmus tanszék vezetője azt hiányolta, hogy az irányelvekben a kérdések megközelítésekor egy tényezőt elhanyagolnak, az embert. Pedig rendkívül sok múlik rajta, neki kell végrehajtani a tervezett gazdasági lépéseket. Szükséges, hogy az embert, mint politikai lényt kezeljük, állandóan elemezve a munkásosztály helyzetét, politikai atmoszféráját, az emberekre ható politikai tényezőket. A társadalom nevelését erre kell alapoznunk. Az üzemi demokrácia, a munkásönigazgatás fejlesztése is több figyelmet érdemelne, mert többek között ezen múlik, hogy a munkás jobban sajátjának érezze a gyárat.

Vezetőképzés

Dr. VARGA SÁNDOR tudományos rektorhelyettes a vezetőképzés problémáira hívta fel mindenekelőtt a figyelmet. A vállalati önállóság fokozódása a vezetéssel szemben támasztott követelményeket is szigorítja. Az egész mechanizmus eredményes működése szempontjából kulcskérdés, hogy menynyire tudjuk felkészíteni a vezetőket a feladatok megoldására. Nemcsak az igazgatókat értve ez alatt, hanem általában a vállalatok vezető gárdáját. Időszerű, hogy országos méretekben megoldjuk a vezetőképzés problémáját. Az utóbbi két-három évben a szocialista országokban már történtek kísérletek egyrészt a vezetőképzés átfogó rendszerének kialakítására, másrészt a felsőoktatáson belüli vezetőképzés megoldására. Nálunk jelenleg csak tanfolyam jellegű vezetőképzés folyik, s azok hatékonysága nem felel meg a kívánalmaknak. A tanfolyamokon az elsődleges cél ne az általános műveltség bővítése legyen, és alapvetően postgraduális (diploma utáni) képzésnek tekintsük. A tananyag pedig valóban egyetemi színvonalat képviseljen.

Központi irányítás

Dr. LÁSZLÓ IMRE, a népgazdaság tervezése tanszék vezetője először a gazdaságpolitika és a mechanizmus kapcsolatának néhány vonatkozását tárgyalta. A központi terv koncepciójának a gazdálkodó egységek terveihez való viszonyát és a befolyásoló eszközöket illetően kiemelte, hogy az új gazdasági mechanizmus a problémát eredeti módon veti fel, és ezen a ponton lényegi eltérés van a többi szocialista ország mechanizmusától. Jelenleg a központi terv közvetlenül direktíva jellegű, az alsóbb szervek ennek hierarchikusan alá vannak rendelve.

Az új mechanizmusban a központi terv az előirányzott mutatók csoportja, melyek megvalósítása érdekében egész sor közgazdasági eszközt vezetnek be. Ezek aztán úgy befolyásolják a vállalatok önálló terveit, hogy azok megfeleljenek a népgazdaság érdekeinek és az azt kifejező központi tervnek. Tehát közgazdasági eszközökkel hozzuk a vállalatokat olyan körülmények közé, hogy érdekükben álljon a társadalom szükségleteinek legjobb kielégítése.

Az új mechanizmus működésének lényegéhez tartozik ugyanakkor, hogy bizonyos figyelmeztető jelek észlelése után a központi szerveknek cselekedniök kell. Felvetődik a kérdés, kialakíthat-e a szocialista gazdaság ennek érdekében egy jelzőrendszert, és ha igen, milyen területeken van rá okvetlenül szükség? Mivel a gazdasági folyamatok szigorúan determináltak, az oksági kapcsolatok felhasználásával kidolgozható ilyen jelzőrendszer. Alkalmassá lehet tenni erre a célra például az értékmutatókat is.

A kockázat

László elvtárs felvetette, az új mechanizmussal járó kockázat kérdését. Az új irányítási rendszerben, ahol a központi utasítások háttérbe szorulnak, vajon hogyan oldható meg a kockázatok ellensúlyozása? Meg kell vizsgálni továbbá az átmenettel kapcsolatos kockázatokat. Az új mechanizmusra való áttérésnek szükségszerűen társadalmi költsége van, és igen fontos feladat ezeket a minimálisra szorítani. Bár látni kell, hogy ez nagymértékben szubjektív tényezőktől, a gazdasági szakemberek képességétől, készségeitől függ.

Vannak olyan vélemények, hogy az új mechanizmus az által, hogy a gazdasági fejlődést tendencia jellegűen szabályozza, teret nyit a spontán elemek érvényesülésének. De a mostani irányítási rendszer sem mentes az ösztönösségtől, jóllehet, a vállalatok részletesen megszabott keretek között folytatják tevékenységüket. Részletekbe menő szabályozás mellett sem tudunk teljesen érvényt szerezni a terv koncepciójának. Ezt igazolta a tapasztalat. A legjobb előrelátás mellett is vannak kiszámíthatatlan elemek, de rugalmasabb módszerekkel, gazdasági eszközökkel olyan mértékben korlátozható az ösztönös elemek hatása, hogy nem válhatnak meghatározóvá. Az utasítás rendszerben a spontán elemekkel szembeni fellépés szakadatlanul új utasításokat követel. Minthogy az utasításoknak nincs önmozgásuk, állandóan meg kell azokat újítani. Ezzel szemben a jól szabályozott gazdasági eszközök rendszerének van önmozgása, és a termelés tudatos irányítása ezáltal lehetővé válik.

Vezetés és felelősség

Dr. RÉCZEI LÁSZLÓ, a nemzetközi tanszék vezetője főleg a vezetés kérdéseihez szólt hozzá. — Felhívta a figyelmet arra, hogy a vezetőknek munkatársaik jelentékeny részét nincs módjukban megválasztani. Ha munkatársaik nem felelnek meg, csak rendkívül nagy nehézségek árán tudják őket pozíciójukból kimozdítani. Kicsit túlságosan védjük a munkához való jogot, de ezzel az általános rendelkezéssel a nem megfelelő teljesítményt nyújtó embereknek olyan jogokat adunk, ami nem illeti meg őket. Célszerű lenne ezért a Munka Törvénykönyvét úgy módosítani, hogy az igazgató hatásköre a nem megfelelően dolgozó beosztottak esetében lényegesen bővüljön — feltételezve a tárgyilagos igazgatói megítélést.

A vezetés egyik lényeges problémája a bizonytalansági tényezők figyelembe vétele. Meg kell találni a módját, hogy az előre nem látható tényezőkhöz rugalmasan tudjunk alkalmazkodni és alkalmazkodhassanak azok, akik a kérdéses tényezők felmerülése előtt hozott határozatokat kötelesek végrehajtani. A végrehajtó szerv számára lehetővé kell tenni, hogy ne hajtsa végre a határozatot, ha utólag olyan körülmény merül fel, melynek ismeretében a határozat nem született volna meg. Ez azonban felveti a felelősségvállalás kérdését. Jelenlegi felelősségi rendszerünk olyan, hogy felelni csak az „igen"-ért kell, vagyis azoknak, akik megváltoztatnak egy meglevő állapotot, létrehoznak valamit, de a „nem"-ért senki nem felel, a régi állapot fenntartása akkor sem jár felelősségrevonással, ha az kárt okoz. A vezetők — a felelősség jelenlegi rendszere miatt — olyankor sem mernek egy határozattól eltérő módon intézkedni, és általában cselekedni, ha a józan ész, vagy a járható út és a hozzáértés szerint meg kellene tenniök.

A kereskedelem

Dr. FORGÁCS TIBOR, a belkereskedelmi tanszék vezetője állást foglalt az előző hozzászólásokban érintett néhány témában, majd saját szakterületéhez kapcsolódva elmondotta, hogy a tanácsok hatáskörének növelése a belkereskedelem szempontjából véleménye szerint hátrányos lesz. A jelenlegi felaprózottság és felkészületlenség fokozott gazdasági tevékenység mellett még inkább érezteti hatását.

Az ellátás biztosítása érdekében az új mechanizmusban fenn akarják tartani a nagykereskedelem jelenlegi rendszerét. Ennek szükségessége, jelentősége, ugyancsak felülvizsgálatra szorul. A mai nagykereskedelem arra van beállítva, amire már régen nincs szükség, a termelés standardizálására. A modern nagykereskedelem pedig éppen azt hozta magával, hogy szűnőben van a különálló nagykereskedelem és funkcióit vagy a termelővállalat, vagy a kiskereskedelmi vállalat végzi el.

Jogászok és közgazdászok

Dr. CSANÁDI GYÖRGY, a jogi tanszék vezetője először a közgazdászok és a jogászok szükséges együttműködését említette, amit az erősebb jogi rendszer, az önállóság és ezzel együtt a felelősség megnövekedése követel. Igaz, hogy a közgazdasági alapkoncepció kialakítása közgazdász feladat, de a mechanizmus egy jogilag szabályozott rendszerben fog megjelenni. A közgazdászok a gazdasági folyamatok objektív összefüggéseivel, a statisztika, a gazdasági elemzés módszereivel dolgoznak, ugyanakkor a jogász szeme előtt inkább a mikrovilág van, és ebben sok olyan szempont is van, ami a közgazdász szeme elől elsiklik.

A továbbiakban Csanádi elvtárs a szállítási szerződés problémáival, majd a minőségi csere jogi oldalával foglalkozott. Ha a minőségi cserét, mint felmondási okot ismernénk el, ez azonos lenne azzal, hogy a felmondás indoklását a vállalat részéről megszüntettük. Annak megállapítása ugyanis, hogy akit behoznának az elbocsátott helyére, az jobb lenne, a jogviták elintézése szempontjából képtelenség. A minőségi csere ellenőrizhetetlen indok.

Dr. KAHULITS LÁSZLÓ, az egyetemi pártszervezet titkára szintén érintette a minőségi csere kérdését. Ha a vezetőket alkalmasnak találjuk arra — mondotta —, hogy nagy kollektívák felelőse legyen, akkor fel kell tételezni, hogy nem szubjektív indokból választja meg beosztottjait és a minőségi cserénél sem csinál olyasmit, amely jogi viták tárgyát képezheti. Sokkal nagyobb kár éri a népgazdaságot, ha megfosztják a vezetőket ettől a lehetőségtől. Igaz, hogy a jogkör ilyen irányú kiterjesztése hibák forrása is lehet, de sokkal kevesebb hiba származhat ebből, mint amennyi a szűkebb hatáskörből fakad.

Egyetemi gazdálkodás

Elmondta Kahulits elvtárs azt is, hogy bár a gazdasági irányítás rendszeréről van szó, nagy hibát követnénk el, ha a többi intézmény gazdálkodásának irányítási rendszerét változatlanul hagynánk. Ezen a téren sok hibát kell kiküszöbölni. Például az egészségügyi intézmények, különösen pedig az egyetemek esetében, teljes centralizáció érvényesül, amely ellentmondásokat szül. Az új irányítási rendszerben rugalmasabb formákat kell találni, hogy az egyetemek a termelő vállalatokhoz hasonló szerepet tölthessenek be. Az egyetem is a termelőerők fejlesztését szolgálja. A szakemberképzés, az egyetemi oktatás és az egyetemen végzett tudományos kutatás egyre inkább olyan jelleget ölt, mint egy új termelő vállalatot létrehozó beruházás. Az egyetemek gazdálkodási problémáit csak úgy tudjuk megoldani, ha közelítjük az intézmények irányítási rendszerét a vállalatokéhoz. Nem mellékes, hogy a reform elveit nálunk, az egyetemen is következetesen alkalmazhassuk, hiszen mi vagyunk hivatva arra, hogy kiképezzük azokat a vezetőket, akik majd élni tudnak az új gazdasági rendszer lehetőségeivel.

A mezőgazdaság

Dr. VÁGI FERENC, a mezőgazdasági tanszék vezetője kifogásolta, hogy a reform kiinduló irányelveiben a mezőgazdaság meglehetősen szűkszavúan szerepel. Egyetemi oktatásunknak is hibája, hogy a mezőgazdasági tananyagoknak nincs megfelelő súlyuk, holott világviszonylatban is sokkal nagyobb a kérdés jelentősége. Vági elvtárs a továbbiakban a mezőgazdasági irányítás néhány problémáját fejtette ki, ismertette a tanszéki viták során kialakult álláspontot és elmondta konkrét kifogásait az irányelvek mezőgazdasági vonat-

(folytatás a 2. oldalon)

Vietnami napok a klubban

Világméretű felháborodás kíséri az Amerikai Egyesült Államok vietnami agresszióját. Tiltakoznak még az USA-ban is, ahol az emberek egyre inkább érezhetik, hogy ez a háború nemcsak a vietnami nép ellen irányul, amerikai családok életét teszi tönkre.

A világ népei kiállnak a vietnami nép harcáért, mert felismerik, hogy az agresszió az ő biztonságukat is veszélyezteti. A kommunisták és más haladó emberek tettekre is készek. Az USA-ban véradást szervezetek az „ellenség" számára. A szocialista országok pedig szervezetten segítik a szabadságáért harcoló népet. A KISZ Központi Bizottság meghirdette az imperialistaellenes megmozdulások programját. Ehhez a mozgalomhoz akarunk csatlakozni a klubban rendezett „Vietnami napok"-kal. Az eseménysorozat védnökévé felkértük dr. Réczei Lászlót, a nemzetközi kapcsolatok tanszék vezetőjét. Megmozdulásunk kultúrpolitikai jellegű lesz. Műsoraink keretében megpróbáljuk túllépni a szokványos kereteket:

FEBRUÁR 21-ÉN

hétfőn este 7-kor beszélgetés lesz a Vietnami Demokraktikus Köztársaság Nagykövetségének és a Dél-Vietnami Felszabadítási Front Budapesti Irodájának munkatársaival. A találkozót sajtókonferencia formájában bonyolítjuk le. (Dél- és északvietnami és nyugati filmdokumentumok vetítésére is sor kerül.) Ezzel egyidőben nyílik meg a klub vietnami kiállítása.

FEBRUÁR 24-ÉN

csütörtökön este 7 órakor: Véleménycsere Vietnamról. Vezeti Kende István, a nemzetközi kapcsolatok tanszékének docense. (Sajtódokumentumok bemutatása is szerepel az est programjában.)

FEBRUÁR 25-ÉN

pénteken este 7 órakor:

Irodalmi est. Vezeti Balássy László költő (Vietnamban készült amatőrfilmek, fényképek bemutatásával egybekötve.)

Közreműködik többek között:

Domahidy László operaénekes.

FEBRUÁR 26-ÁN

szombaton este 8 órakor:

Szombatesti tánc.

Meghívott vendégeink vietnami fiatalok.

Szavunk az új születésében

(folytatás az 1. oldalról)

kozású részeivel kapcsolatban.

Az infláció

Dr. WILCSEK JENŐ, az ipargazdaságtan tanszék vezetője először néhány észrevételt fűzött a már korábban elhangzott problémákhoz, így többek között állást foglalt a vállalatok önállóságával, a felügyeleti bizottságokkal, a monopolhelyzettel, a vezetőképzéssel, a felmondással és a fokozatossággal kapcsolatban. Utána részletesebben kitért az infláció kérdésére. Az új irányítási rendszer bizonyos inflációs lehetőségeket — de nem veszélyeket — rejt magában. Infláció eddig is volt, jelenleg is van és nemcsak Magyarországon volt, és van, hanem az egész világon. Társadalmi berendezkedéstől függetlenül a második világháború után ez általános jelenség. Mindaddig nem is okoz problémákat, amíg az inflációt tudatosan irányítani lehet. Legalább olyan veszély van egy deflációs politikában, mint egy inflációs politikában. A deflációs politika a gazdasági tevékenység szűkítéséhez vezethet, és ez a szocialista termelési viszonyok között sem kívánatos. Ugyanakkor minden eszközt meg kell ragadni arra, hogy az inflációs jelenségek kézben tarthatók, irányíthatók legyenek.

Ellentétben azokkal, akik az ár vonatkozásában látják az infláció nagyobb lehetőségét — mondotta —, szerintem a jövedelem oldaláról indul el a folyamat. Ezért vagyok határozottan a személyes jövedelmek kézbentartásának álláspontján, de vállalati vonatkozásban is, mert ha igen, elsősorban erről az oldalról lehet inflációs veszélytől tartani.

Dr. MEGYERI ENDRE, az ipari kar dékánja, az infláció kérdésében nem értett teljesen egyet Wilcsek elvtárs nézetével. Azzal ugyanis, hogy elsősorban nem az ár, hanem a jövedelemszabályozás oldaláról kell ellenőrizni az inflációt. A kettő kölcsönösen összefügg egymással és sok múlik azon, milyen szerepet szánunk nekik. Nem a visszafogott jövedelmekkel kell megelőzni az inflációt, mert ez aláásná az ösztönző hatást. Inkább az árak oldaláról fogjuk meg az inflációs folyamatot. Ez nehezebb, mint az átlagbéreket megszabni és megakadályozni, hogy több bért fizessünk ki, de hatékonyabb, mert párosulhat az érdekeltség ösztönző erejével.

Érdekeltség

Azzal kapcsolatban, hogy a vállalatok hogyan reagálnak majd az új mechanizmus rendszerében, Megyeri elvtárs részletesen elemezte az egy főre eső jövedelmen alapuló érdekeltséget. A közgazdászok eddig keveset foglalkoztak azzal, hogy az egyéni jövedelem növelésében való érdekeltség fűződjék-e részben a munkabér bizonyos szabadabb növelési lehetőségéhez, vagy a nyereségrészesedési rendszerhez, s ez hogyan hat a vállalat érdekeltségére. Az egy főre eső jövedelmi érdekeltség intenzívebb típusú fejlesztésre ösztönzi a vállalatokat, előtérbe helyezi azokat a beruházásokat, amelyek inkább a termelékenységet növelik, az önköltséget csökkentik, élő- és holtmunka ráfordítást takarítanak meg, és kevésbé ösztönöz olyan fejlesztésre, ahol a nyereség és a munkaerő párhuzamosan növekszik, mert az egy főre eső jövedelem ez által nem nő megfelelően. Ezzel a ténnyel számolni kell. A vállalatok mérlegelésében más optimumok jönnek létre az intenzívebb kihasználásra és az intenzívebb fejlesztésre ösztönző rendszer esetében. Ennek makroökonómiai kihatásai vannak, mert ha a vállalatok jelentékeny részénél lép fel, akkor a beruházási politikában, vagy a gazdasági mechanizmus olyan elemeinek kialakításában, mint az eszközlekötési járulék, vagy a kamat, számolni kell azzal, hogy olyan kihasználást érjünk el, amely érdeke a népgazdaságnak.

Terv és mechanizmus

Dr. KOVÁCS GÉZA, az általános kar dékánja a mechanizmus és a népgazdasági tervek kapcsolatához fűzött néhány szót. Jobban ki kellene dolgozni, hogyan függnek össze a különböző fajta tervek egymással. A tervekben szereplő gazdaságpolitikai célkitűzések konkrétan kerülnek megfogalmazásra. Az egyik ilyen konkrét kérdés a népgazdaság jövőbeni struktúrája. Ma még kidolgozatlan, hogy ezen a téren szükség van-e radikálisabb változtatásra vagy sem. Pedig ez befolyásolja, hogy egy-egy adott időszakban alkalmazott gazdasági mechanizmus milyen keretek között mozoghat.

Javasolta a továbbiakban, hogy a gazdaságirányítás egy adott periódusra érvényes rendszerét kapcsoljuk konkrétan a tervekhez, és mindig az ötéves tervekkel együtt vizsgáljuk felül gazdasági mechanizmusunk működését, továbbá a gazdasági célkitűzésekkel együtt fogadjuk el azokat a célkitűzéseket, amelyek a mechanizmus tökéletesítésével kapcsolatosak.

Mostoha területek?

Dr. BIKICS ISTVÁN, oktatási rektorhelyettes hozzászólásában először a gazdasági irányítás céljáról, feladatairól beszélt, érintette a társadalmi önigazgatás kifejlesztésének szükségességét, a benne rejlő energiák felhasználását. Felvetette azt a sajátos helyzetet, hogy amikor népgazdaságunk közgazdászhiányban szenved, a közgazdászok tudását társadalmi szinten sem a foglalkoztatást illetően, sem az elért kutatási eredmények bevezetését tekintve, nem használják ki megfelelően. Megemlítette még a gazdasági irányítási rendszer reformjának irányelveiben szereplő hiányosságot, hogy az anyag túlságosan a termelési oldalra koncentrál és elhanyagolja az elosztás néhány területét, nem veti fel jelentőségének megfelelően azok mechanizmusát. A nem termelő szférában lekötött eszközökkel való gazdálkodás rengeteg megoldatlan problémától terhes.

Dr. SZAKASITS D. GYÖRGY a népgazdaság szempontjából perspektivikusan igen fontos tényezőnek a tudományos kutatásnak kíván nagyobb figyelmet szentelni. Ha nem fordítunk idejében kellő gondot gazdaságfejlesztési célkitűzéseink tudományos megalapozására, akkor könnyen elérkezhetünk oda, hogy a ma még rendelkezésünkre álló források elapadnak, és nem tudunk lépést tartani a világszerte gyorsan haladó tudományos és technikai fejlődéssel. Az új tudományos eredmények nem egy-két év alatt születnek. Úgy tűnik, hogy az új gazdasági mechanizmus irányítási rendszere megoldja a vállalatoknál a műszaki fejlesztés problémáit. A tudományos kutatásokra azonban egyre inkább koncentrálni kell az erőket, és több tudományág együttműködésére van szükség. Ehhez pedig a legnagyobb monopolvállalatok sem tudják biztosítani a megfelelő eszközöket. A központi irányítás fő feladata legyen a hosszútávú kutatási és fejlesztési programok kialakítása.

Ellentmondások

Dr. BEREI ANDOR, a politikai gazdaságtan tanszék vezetője néhány problémára és ellentmondásra tért ki.

Világos, hogy az irányítási rendszer tervezett reformját elsősorban az indokolja, hogy a jelenlegi mechanizmus nem teremt megfelelő érdekeltséget, és biztosítékokat arra, hogy népgazdasági szinten megvalósuljon a műszaki fejlesztés optimuma és a népgazdaság fejlődésének optimuma. Az új mechanizmus is rejt azonban magában ellentmondásokat és ezeket idejében fel kell tárni. A beruházások decentralizálása például ilyen terület. Kétségtelenül indokoltnak látszik, hogy a vállalati kezdeményezés és érdek befolyást gyakoroljon nemcsak az egyszerű, hanem bizonyos mértékig a bővített újratermelésre is. De felmerül a vállalati döntések alapján létrejövő beruházások szétforgácsolódásának veszélye. Tapasztalhattuk, hogy a beruházások hatékonyságára nem hat jól azok szétforgácsolt megvalósítása. Megoldást kell tehát találni, úgy, hogy a vállalatok döntési jogát ez ne csökkentse lényegesen. Meg lehetne valósítani például úgy, hogy előnytelenné tennénk a vállalatok számára minden olyan beruházást, amely nem biztosít kellő határidőre történő üzembe lépést, nem biztosítja a beruházás minimálisnak megszabott hatékonyságát.

Ellentmondások jelentkezésének lehetőségét említette még Berei elvtárs a kooperáció és specializáció kérdésében, a politika és a mechanizmusreform kapcsolatában, ezen belül a teljes foglalkoztatottság fenntartását és az életszínvonal további növelését illetően.

Dr. KÖVÉR KÁROLY elvtárs is az ellentmondások okozta problémákat vetette fel. Felmerül a kérdés — mondotta —, hogy az irányító szerv adhat-e olyan utasítást a vállalatnak, amely rontja annak eredményét, a nyereséget? És ha ilyen utasítást ad, rendelkezik-e megfelelő alappal, hogy a vállalat nyereségkiesését pótolja? Ellenkező esetben sérelem éri a vállalatot és dolgozóit. A koncepció szerint a nyereség szerepel központi helyen, de szó van az irányelvekben adminisztratív eszközök alkalmazásáról is. Ha ez utóbbira sor kerül, akkor ki vállalja ennek következményeit? Ez felveti a kérdést, hogy tönkremehet-e a vállalat, és ha igen, ennek milyen következményei vannak a vezető dolgozókra és azokra a szervekre, amelyek utasítást adtak a vállalatnak.

Dr. SZANYI JENŐ, a külkereskedelmi tanszék vezetője külkereskedelmi szempontból közelítette meg azokat a módszereket, amelyek a központi irányításban a célok elérésére szolgálnak. A vállalatok monopolhelyzetéről elmondta, a külkereskedelemben ez úgy jelentkezik, hogy kik élveznek export és import jogokat. A termelés oldaláról nézve, két változatban kell vizsgálni a kérdést: külföldi és belföldi monopolhelyzetre vonatkoztatva. Véleménye szerint nem lenne helyes a belföldi monopolhelyzet feloldása. Továbbá az állami beavatkozásnak a monopolhelyzetben levő gazdálkodó egységeknél nagyobbnak kell lennie, mint máshol. Csak akkor kedvezőtlen a monopolhelyzet, ha az gátolja a műszaki fejlődést, a termelékenység kívánt mértékű emelését. Ezt azonban befolyásolni lehet. Remélhető, hogy mire a mechanizmus bevezetésre kerül, bőségesen állnak rendelkezésre erre a célra szolgáló eszközök.

Gazdaságpolitika

Dr. BEREND T. IVÁN a jelenlegi mechanizmus és a gazdaságpolitika kapcsolatát említette meg. Az irányelvekben is szerepel, hogy a mechanizmust a gazdaságpolitika függvényének tekintjük és ezért megnyugtató annak hangsúlyozása, hogy a mechanizmus életbeléptetése után a gazdaságpolitika több mozzanata is mérlegre kerül. Ez látszólag módszertani kérdés felvetése, mégis igen fontos. A mechanizmus munkálatai és az irányelvek abból indulnak ki, hogy a régi mechanizmus kritikáját adják és ebből vezetik le az új követelményeket. De ez csak az egyik oldal lehet, szükséges a gazdaságpolitikából is kiindulni. Ez jelenleg az anyagban nem szerepel megfelelően, csupán néhány nagyon általános alapelvet tárgyal a műszaki fejlesztés és egyéb vonatkozásban. De olyan kérdések, mint a mezőgazdasággal kapcsolatos elképzelések, a fejlesztés lehetőségei, útjai, vagy egyes iparágak fejlesztésének problémái, mind komoly mechanizmus-konzekvenciákkal járnak, illetve bizonyos gazdaságpolitikai elképzeléseket szolgálhat a jól, vagy kevésbé jól kialakított rendszer.

Berend elvtárs másik megjegyzése arra vonatkozott, hogy az árrendszer fokozatos módosításának előnyei csak látszólagosak. Wilcsek elvtárshoz csatlakozott, aki szintén a fokozatosság ellen foglalt állást. Ha valahol az árkorrekciók révén áremelés következik be, ennek kiegyenlítésére nyújtani kell valamit. Ha elaprózzuk, lehet, hogy elveszítjük, azért, mert nincs megfelelő áttekintés, ami egyszeri intézkedésnél megoldható. Kiderülhet továbbá, hogy a részintézkedések nem voltak a legszerencsésebbek, nem beszélve arról, hogy még olyan korrekciók is kiegyenlítő tényezőként hatnak, amelyek tulajdonképpen régi feszültségek megszüntetését szolgálják. Vannak-e tehát olyan nyomós érvek, amelyek ezt indokolttá teszik?

Dr. SZIKSZAY BÉLA írásban eljuttatott hozzászólása viszont a reform fokozatos megvalósulását hangsúlyozza. Nem ért egyet azokkal, akik egyszerre kívánják bevezetni, és azt sem tartja helyesnek, hogy a gazdasági reformot néhány vállalatnál vagy iparágban kísérletként kellene először végrehajtani. Az ilyen kísérlet — amikor a gazdaság egésze más mechanizmus szerint működik — nem hozná meg a kellő eredményt. Kétségtelen, hogy egy olyan időszakban, amikor a régi és az új mechanizmus elemei keverednek, nem érvényesülhet az új irányítási rendszer összes pozitív hatása. Ez mégis jóval kisebb probléma, mint az új mechanizmus „rázúdítása" a gazdaságra. Olyan időszakban, amikor a gazdaságban számos feszültség és probléma létezik, ez megengedhetetlen politikai és gazdasági hiba lenne, kiélezné az ellentmondásokat. Az alapos előkészítés után való bevezetésre kell erőfeszítéseket tenni és a Központi Bizottság elé kerülő anyag mellékleteként meg kellene próbálni a bevezetés ütemezésének körvonalazását.

Miután dr. CSIKÓS NAGY BÉLA elvtárs röviden elmondta véleményét a felszólalásokban tükröződő főbb állásfoglalásokról, dr. PACH ZSIGMOND PÁL elnöki zárszava következett. Pach elvtárs összegezte a vitát, leszögezte, hogy a hozzászólók egyetértettek a gazdaságirányítási reform szükségességével, a tervezett változtatások fő irányával, egész koncepciójával. Elhangzott ugyanakkor számos kiegészítő, bíráló megjegyzés. Az egésznapos vita remélhetőleg hasznos segítséget jelent a gazdaságirányítás további előkészítő munkálatai során.

F. P.

A barátság jegyében

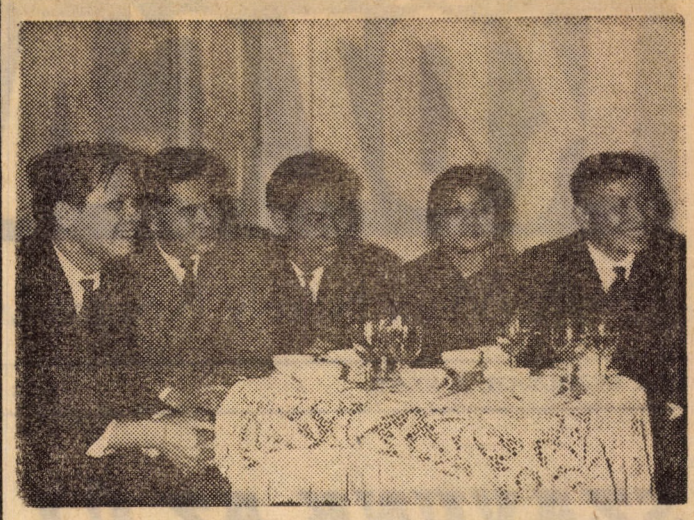

Magyar-vietnami estet tartottak január 30-án egyetemünk aulájában. A vietnami nagykövet megnyitó szavait színvonalas műsor követte, melyben szerepelt egyetemünk énekkara is. A szünetben Bikics István rektorhelyettes vendégül látta a megjelent vietnami vendégeket.

Foto: Váradi György

FILMVETÍTÉS ÉS VÉRADÁS A KLUBBAN

Tavaly 4100 liter vér kellett a IX. kerületben

Egy éve, hogy a IX. kerületi Vöröskereszt Szervezete és az István Kórház vérellátó osztálya kéréssel fordult egyetemünk hallgatóihoz: vért kértek betegeik számára. A kérés eredményes volt, 200-an jelentkeztek véradásra. Tőlük és az utólag jelentkezőktől (207 oktatónktól és hallgatónktól) összesen több mint 63 liter vért kaptak. E vérmennyiséget kb. 140 ember (főleg szívbetegek) gyógyítására használták fel.

A gyógyításhoz azonban igen sok véradóra van szükség. 1965-ben csak a IX. kerületben 4100 liter vért használtak fel s ebből 3585 liter közvetlenül vérátömlesztésre kellett!

Most a IX. kerületi Vöröskereszt és az István Kórház ismét kéréssel fordul egyetemünkhöz: segítsük betegeik gyógyítását! Érezzünk felelősséget társaink iránt, adjunk vért, hogy senkinek ne kelljen vérhiány miatt meghalnia!

Megértve a kérést — a tavalyihoz hasonlóan — idén is megszervezzük a véradónapot, ezúttal a klubban, február 25-én, pénteken.

A Vöröskereszt és az István Kórház képviselői remélik, idén is sokan jelentkeznek és mint az előző évben, az egyetemek közül nálunk lesz legnagyobb a véradók aránya...

☆

Végül felhívjuk hallgatóink figyelmét, hogy február 17-én 14 órakor érdekes filmvetítés lesz a véradás szerepéről a XI-es előadóban (301-es terem).

MSZBT-hírek

Január 21—22-én zajlott le a Parlamentben az MSZBT negyedik országos kongresszusa. Egyetemünk oktatói közül *Suara Róbert*, a nyelvi tanszék vezetője, *országos vezetőségi tag*, *Forgács Tibor*, a belkereskedelmi tanszék vezetője, *a budapesti vezetőség helyettes elnöke*, *dr. Barczán Endre*, a Nyelvi Intézet adjunktusa, *a IX. kerületi MSZBT-szervezet elnöke* lett.

A kongresszus munkájában részt vett a felsoroltakon kívül az egyetemi MSZBT vezetősége részéről *Ritter Sándor*, egyetemünk szerelője, *Keselya Fedor*, a Nyelvi Intézet tanára, valamint *Nagy Vilmosné* adjunktus.

Árváltozás a menzán

A HÚSADAGNORMA VÁLTOZATLAN MARADT
A NAPI ADAG ÉRTÉKE EMELKEDETT
A KOLLÉGIUMI HOZZÁJÁRULÁS ÖSSZEGE VÁLTOZATLAN

Alapvető élelmiszerféleségeink áremelkedése átalakította a vendéglátóipari fogyasztói árakat, a termelő és értékesítő egységek költséggazdálkodása megváltozott.

Az új árakról és a téli választékról, jelenlegi problémákról érdeklődtünk egyetemünk menzavezetőjénél, és az alábbi tájékoztatást kaptuk:

A különböző ételféleségek húsadagnormája változatlan maradt, a termékek fogyasztói ára emelkedett. Mivel hús-, illetve tejtermék nyersanyagot majdnem a legtöbb ételféleség tartalmaz, ezért az árváltozás közel általánosnak mondható. A napi reggeli, ebéd és vacsora együttes értéke a korábbi 16,40 Ft-ról 20,60 Ft-ra emelkedett, ugyanakkor e többletköltséget nem hárították a diákokra, hanem központi alapból fedezik. Ezen összegen belül az a la carte jegy 10 Ft 38 fillér értékben váltható be. (Vacsora 7,37 Ft, reggeli 2,85 Ft.)

Apróhirdetés

Társaság hiányában ezúton keressük rendszerető, pontos, agilis, jó fellépésű, kultúra iránt érdeklődő fiúk és lányok ismeretségét, akik a kultúrosztály hűséges aktívái lennének és csoportjuk kultúrális szervezését szerető odaadással végeznék.

Kultúroszály

Egyedül, vagy a csoporttal?

— Hogy mentél?
— Egsre.
— Hogyhogy? Hiszen eddig mindenből jól vizsgáztál!
— Na igen, de csak három napom volt. Nem tudtam jobban beosztani, a tanszéken nem volt több vizsganap.

★

Ilyen, és ehhez hasonló beszélgetéseket gyakran hallhatunk. A rossz jegyeket gyakran indokolják így: „nem volt időm". Hogy ebben mennyi szerepe van annak, hogy mi magunk osztottuk be rosszul időnket, arról felesleges beszélni, ezzel feltehetően mindenki tisztában van.

Arról azonban nemcsak lehet, de kell is beszélni, hogy milyen hatása van eredményeinkre a vizsgajelentkezések mai módszerének.

Hiszen hogyan történik ez? Azt hiszem, mindenki előtt ismert, milyen nehéz probléma a vizsgaidőpontok összeegyeztetése, és hogy milyen nagy gondot okoz az, ha egy-egy tárgyra egy hiányzó vizsgaidőpont miatt a szükségesnél kevesebb idő jut. És ez sajnos elég gyakran fordul elő.

A vizsgajelentkezések módja ugyanis — attól a néhány szerencsés esettől eltekintve, amikor a szemináriumvezető kollokváltat, és hajlandó az időpont tologatására — mégis-csak a sorbanállás. És ha nem egy, hanem több hallgató áll előttünk a sorban — nos, így tolódnak egyre tovább a vizsgaidőpontok. Három, négy nap pedig nem elég egy tantárgy alapos megtanulásához, még abban az egyébként aránylag ritka esetben sem, ha évközben is tanultunk.

Kétezer hallgató számára szinte lehetetlen feladat olyan vizsganapokat megadni, amelyek mindenki számára megfelelnek.

De a probléma máris sokkal egyszerűbbnek látszik, ha nem az egyes hallgatók, hanem a csoportkollektívák vizsgáztatásával próbáljuk megoldani. Ebben az esetben nem 2000 hallgató, mindössze körülbelül 120 csoport számára kell megfelelő vizsgaidőpontokról gondoskodni. Igy a tanszékek és a hallgatók kívánságait is figyelembe lehet venni.

A mostani, formájában csoportos, tartalmában egyéni vizsgajelentkezést tartalmában is csoportos vizsgázással lehetne felváltani. Ebben az esetben a csoport minden tagja ugyanazon a napon, ugyanannál a tanárnál vizsgázna. Ennek a módszernek régi hagyományai vannak egyetemünkön, tapasztalatait hasznosítani kellene!

A módszer egyszerű. A csoportok nem a kívánt vizsgaidőpontokat adták meg, mint most — és ebből származnak az időeltolódások —, hanem csupán azt, hogy mennyi időre van szükségük egy-egy tárgy megtanulásához. Ennek az időszükségletnek ismeretében aztán a mostaninál jóval könnyebben tudták összeállítani a vizsgaidőpontokat. Ez lenne tehát a mostani egyéni vizsgázással szemben a másik lehetőség.

A jelenlegi jelentkezésekről úgy érzem, nem kell sokat beszélni. Igaz, ebben az esetben az egyén érdekei vannak előtérben — ezen érdekek figyelembevétele azonban nem mindig történik meg. A csoportos vizsgázás esetén viszont adott a lehetőség az egyén, és a kollektíva érdekeinek összehangolására.

Hogyan lehetséges ez? Az egyes tankörökben, amikor a többség vizsgaidőpontjait elhatározzák, többé-kevésbé tiszta a kép: melyik tantárgyra mennyi idő kell. A csoporttól külön vizsgázók időszükségletét megfigyelve láthatjuk, hogy minimális, legfeljebb egy-kétnapos eltérések vannak, legfeljebb a tárgyak sorrendje változik. Tehát a lehetőségek adottak az időpontok összehangolására. Igaz, a csoportos vizsga esetében a sorrendet nem a hallgatók határozzák meg, de így a szükséges idő biztosítva van.

A csoportos vizsga azonban nemcsak a nyugodt, „kiborulásmentes" vizsgaidőszak biztosítása, hanem a csoportközösség kialakítása szempontjából is előnyösebb. Ha ugyanis együtt vizsgázunk, az együttes készülésre is megvan a lehetőség, legalábbis olyan értelemben, hogy a vitás, problematikus kérdéseket együtt meg tudjuk beszélni. Igy az egymás iránt érzett felelősségünk is nő, a gyengébb tanulóknak is könnyebben tudunk segíteni.

Vagy megmaradunk a sok problémát okozó vizsgarendnél, vagy megpróbáljuk megvalósítani ezt az elképzelést, amely csak számunkra, mostani egyetemisták számára új, és éppen ezért meg van az az előnye, hogy nemcsak a lehetőségek, de a tapasztalatok is adottak megvalósításához.

Kozma Judit

Szociológiai sorozat

„Bevezetés a marxista szociológiába" címmel alternatív-fakultatív előadássorozat indul, egy félévben, heti 2 órában. Elsősorban II., III., IV. és V. évfolyamosok részére.
Programja:

I. **A polgári szociológia története.**

1. A polgári szociológia kezdetei és legújabb irányzatai.
2. A marxista szociológia tárgya és helye a társadalomtudományok között.

II. **A gazdaság-, ipar-, üzem- és munkaszociológia.**

1. A gazdasági irányítási rendszer szociológiai problémái.
2. Ember-intézmény viszony problémái. (Az ipari vállalatokban és termelőszövetkezetekben.)
3. Ember-munka viszony problémái, (szakmával és munkakörrel való elégedettség identifikáció) és azok összefüggése az üzemszervezéssel.
4. Az ember-ember viszony. (Vezetők és vezetettek viszonya, kiscsoport kutatások.)

III. **A szociológiai megközelítés módszerei és feldolgozási technikája.**

1. Objektív és szubjektív módszerek.
2. A szociológiai adatgyűjtés módszerei: ankét, interjú, megfigyelés, kísérlet, stb.
3. Az elemzés módszerei és a feldolgozás technikája.
4. A szociológiai kutatómunka főbb szakaszai.

Az előadásokat dr. Hegedüs András az MTA Szociológiai Intézetének igazgatója és Nemes Ferenc munkatárs tartja.

Az előadások időpontja: minden csütörtökön 4—6-ig.

Első előadás február 24.

Jelentkezés a Filozófia tanszéken (II. 232.) Bellókné elvtársnőnél naponta 14—16 óra között. Jelentkezési határidő: *február 22.*

Filiozófiai tanszék

ÖSZTÖNZÉS

A Népköztársasági Tanulmányi Ösztöndíj rendszerét a miniszteri utasítás a következőképpen szabályozza:

„A Népköztársasági Tanulmányi Ösztöndíj első fokozatát — havi 1000 Ft-ot — az a II—VI. évfolyamú hallgató kaphatja, aki az előző tanévben kitűnő tanulmányi eredményt ért el és tanulmányi fegyelme példás, a társadalmi munkából tevékenyen kiveszi részét, magatartásával bebizonyítja hűségét népköztársaságunk, dolgozó népünk iránt.

A Népköztársasági Tanulmányi Ösztöndíj II. fokozatát — havi 700 Ft-ot — az a II—VI. évfolyamú hallgató kaphatja, aki az előző tanévben legalább jeles eredményt ért el és legalább egy tárgyból kimagasló tudást mutatott fel, tanulmányi fegyelme példás, társadalmi munkából tevékenyen kiveszi részét, magatartásával bebizonyítja hűségét dolgozó népünk iránt."

Ez a rendelkezés azon korábbi utasítás helyébe lépett, amely az ösztöndíjat, hasonló feltételekhez kötve, egységesen havi 700 forintban állapította meg. Az ösztöndíj rendszerének a korábbival szemben leglényegesebb vonása a differenciáltság, amely, minthogy nagyobb erőfeszítésekre ösztönöz, előrelépést jelent. A két fokozat megkülönböztetését matematikai pontosságú ismérvhez, a tanulmányi eredményhez kötve, ebben a kérdésben a szubjektív megítélés hatását a rendelkezés kiküszöböli. Ez a törekvés önmagában feltétlenül helyes, nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni, hogyan hat az ösztöndíj alapvető funkciójára, az ösztönzésre, milyen irányban és mennyire módosítja azt.

Nos, egyrészt köztudomású, hogy a kitűnő rendűség eléréséhez mindenkinek szüksége van több-kevesebb szerencsére. A különböző vizsgáztatók által, sőt ugyanazon vizsgáztató által különböző időben felállított mércék különbözőek. Kiugró példái ennek azok a vizsgáztatók, akik jelest gyakorlatilag soha sem adnak. Véletlen jellegű tényezők a hallgatók részéről is „becsúszhatnak", a tananyagok esetleges tökéletlenségei sem nyújtanak térben és időben egyformát. A jeles eredmény elérésében a véletlen tényező hatása sokkal kisebb, amit már az is mutat, hogy többféleképpen is elérhető. Általában megfelelő képességekkel és szorgalommal nagy biztonsággal tartható. Kitűnik tehát, hogy ez a rendszer bizonyos fokig a szerencsére „ösztönöz", vagy ha az nem segít, akkor — és itt már nem idézőjelben — a nem egészen korrekt módszerek igénybevételére. (Amire persze nem mindenki hajlandó.) Mindez gyengíti a nagyobb erőfeszítésre való serkentés realitását.

Másrészt, ez a módosult ösztönzés nem is egészen helyes, két fontos szempontból sem. Először: arra vezet, hogy a hallgató más, nem kevésbé fontos területekről — például TDK-munka, tömegszervezeti tevékenység — elvonja energiáját és túlzottan koncentráljon a kötelező tananyag elsajátítására. Másodszor: ezen belül sem a differenciált tanulásra, egyes tárgyakkal való elményültebb foglalkozásra ösztönöz.

Véleményem szerint — és ezzel részben mások is egyetértenek — ennek a differenciálásnak több a hátránya, mint az előnye. Nem jelenti azonban ez a differenciálás általában való elvetését, hanem csak azt, hogy másfajta differenciálásra lenne szükség, olyanra, amely a tanulmányi eredményen kívül egyéb szempontokat is figyelembe véve, megszünteti az ösztönzés egyoldalúságát. Másoldalról: ez a rendszer belsőleg ellentmondásos, hiszen az elbírálók az ösztöndíj odaítélésénél — helyesen — figyelembe veszik a végzett társadalmi és TDK-munkát, összegénél azonban ezt nem tehetik, ha akarják akkor sem. Igaz, hogy az említett tényezők nem számszerűsíthetők, a szubjektív megítélésnek tág teret engednek. De ha egyszer a rendelkezés nem tudja az ösztöndíj odaítélésénél a szubjektivizmust kiküszöbölni, mert az lehetetlen, nem helyes az, hogy egy összegszerűségében is kisebb hatású döntéssel kapcsolatban ezt teszi, mégpedig azért nem, mert ez a fentebb leírt káros következményeket vonná maga után.

Soós Attila

Hogy egyik szavamat másikba ne öltsem...

Nem is olyan régen egy nagyszabású egyetemi rendezvényről számolhattam be, mégpedig az *amatőr tánczenekarok versenyéről.* A legjobb zenekar további fejlődésének lehetőségeiről igen *biztató kép* alakult ki, hiszen már a pályázat meghirdetésekor *a KISZ vb támogatását kérték a győztesek.* A fesztivál után *Náfrádi* elvtárs úgy nyilatkozott, hogy *pozitívan* értékeli a kollégiumi diákbizottság kezdeményezését, *a kultúrosztály is* teljes mértékben támogatja a zenekart, ha a tervezett meghallgatáson a nívó megfelelő lesz, adva a lehetőség, hogy végre létrejöjjön az egyetemi zenekar.

A dolog teljesen rendben ment, egészen a meghallgatási időpont kitűzéséig.

Egy korábbi számunkban hírt adtunk a *Magazin-együttes* — mint győztes amatőr zenekar — szakzsüri által történő meghallgatásáról. A cikk még a tervezett meghallgatás előtt készült, s nem a mi „bűnünk", hogy az annyira beígért, sőt többször megerősített ígéret ellenére e meghallgatás *még a mai napig sem* történt meg. Miért?

Azóta *két hónap* eltelt. Lehetséges, hogy ennyi idő is kevés lenne arra, hogy egy lelkes amatőr gitárzenekar meghallgatását lebonyolítsák?

Még a múlt évben, *a vizsgaidőszak előtt,* a közvélemény kívánságát figyelembe véve *a kultúrosztály megígérte, hogy az egyetemi klub megnyitásakor* és az igényeknek megfelelően több alkalommal is *szerepeltetni* fogja a legjobb zenekart. Ez *komoly* ígéret volt, és a zenekar fejlődésének *új lendületet* adott. Nem közömbös számunkra, hogy az eddig szerzett lelkes közönségünket megtarthatjuk-e.

A klub megnyitása lezajlott, de még *most sincs a kultúrosztálynak ügyünkben határozott állásfoglalása.* Az az érzésünk, hogy ilyen módon nem támogatják, inkább gáncsolják a zenekar fejlődését. Vagy talán feledékenységről van szó? Ez sem lehet, hiszen *a kollégiumi DB* több ízben próbált lépéseket tenni az ügyben.

Szerintem csak az lehet a probléma, hogy nincs megfelelő összhang az egyetemi és kollégiumi rendezvények között. *Ugyanazon a napon a kultúrosztály és a diákbizottság is farsangi bált rendez.* Ez semmiképpen sem gazdaságos egyik rendező szervnek sem, sőt a hallgatóknak sem. *A kultúrmunka összehangoltságának hiányát* éppen azok érzik, *akik miatt* mindkét szerv a kultúrmunkát kifejti: az *egyetem hallgatói, a kollégium lakói.*

Tóth Tibor

Nyelvi stúdiónk további korszerűsítése

A félév kezdete előtt néhány héten keresztül reggeltől estig lázas munka folyt a nyelvi stúdióban. Ekkor történt a szorgalmi időszakban szükséges új tananyagok előkészítése. Januárban német, angol, francia, orosz, magnófelvételek készültek, idegen anyanyelvű bemondók közreműködésével. Nem kevésbé érdekes ugyanakkor azt is megnézni, hogyan gazdagodott a stúdió technikai berendezése, milyen újdonságok vannak félévvel korábbi beszámolónkhoz képest.

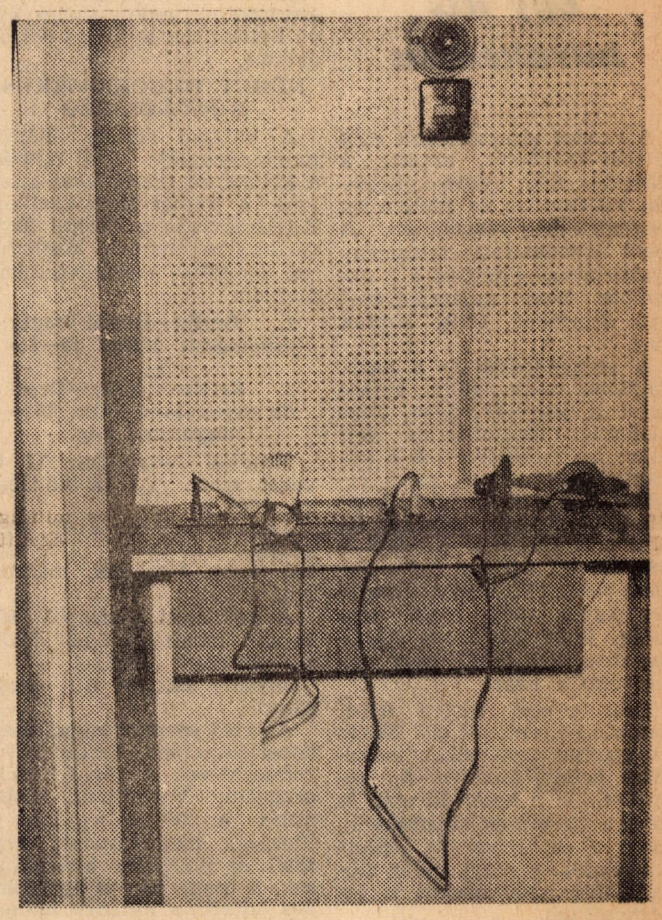

Képünkön is látható, hogy a hallgatók előtt levő kétcsatornás, erősítővel kombinált magnetofon készülékeket besüllyesztették az asztalba, így most azok kezelése és javítása sokkal egyszerűbb. Az elromlott gépeket csak ki kell emelni és a tartalék magnetofonok egyikét rögtön a helyére lehet tenni.

Korszerű hangelnyelő burkolat került a falra. A menynyezetet és a hátsó falat a jobb akusztika érdekében membrán és rezonátor-szerű hangelnyelő szerkezetekkel borították. A sima malakart farostlemez a mély hangokat nyeli el, a perforált Funderlemez pedig a magasakat. A terem akusztikai feltételeit javítják a most felrakott függönyök és szőnyegek is.

Elkészült a két szimultánfordító kabin. A zörejnyelő, perforált szerkezetekkel borított fal előtti pulton beépített erősítő van, hangerő és hangszínszabályozási lehetőséggel. A tolmács a fejhallgatón keresztül hallott szöveget egyidejűleg fordítja, és a mikrofonba mondott szöveg a tanári vezérlőasztalon levő magnetofonok egyikére kerül.

Mintegy százezer forint beruházással nálunk készült el az első egyetemi hangfelvevő stúdió. A kereskedelmi forgalomban nem levő felvételeket készítik itt, szalagra rögzítve saját jegyzeteink anyagát is. A „dead room"-nak, süket szobának nevezett fülke, teljesen el van szigetelve a külső zajtól. A belső mellékhangok elnyelésére szolgáló szerkezet révén minimális az utórezgési idő, s ez biztosítja a legtökéletesebb hangminőséget. A kitűnő hangszigetelésű stúdió a magyar rádió akusztikusának munkáját dicséri és vetekszik az MTA Nyelvtudományi Intézetének fonetikai stúdiójával is.

A második félévtől kezdve 150, előre elkészített szalag áll azok rendelkezésére, akik a délutáni órákban önálló foglalkozás keretében szeretnék valamely idegen nyelvet gyakorolni. Erre a célra bárki igénybe veheti a fülkéket, és ez hasznos segítséget jelent a nyelvtanulásban, mert elősegíti a hallás utáni megértést, a beszédkészség fejlődését, és a kiejtés javítását.

Irta és fényképezte:
Faklen Pál

Hová utazol a nyáron?

A múlt év novemberében tömör összefoglalást közöltünk a KISZ-Bizottság Külügyi Osztályának eddig végzett munkájáról, terveiről. Akkor azzal fejeztük be a tervekre vonatkozó részt, hogy konkrét megvalósításukról a későbbiekben adunk tájékoztatást.

Mielőtt most az utazási lehetőségek felsorolását megkezdenénk, röviden elmondjuk, hogy a múlt évi tapasztalatok alapján mit tettünk az utazások sikeres, rugalmas lebonyolítása érdekében. Forgatókönyvet állítottunk össze a kapcsolatok felvételéről és az utazások technikai kivitelezésére vonatkozóan. Az összeállítás minden, ehhez kapcsolódó feladatot a legapróbb mozzanatig ismertet. Ezáltal szilárdan megalapozzuk jövőbeli tevékenységünket és a külügyi osztály munkatársai önállóan, a szabályok ismeretében tudják végezni munkájukat. A tennivalók és a határidők szigorú előírásával és betartásával pedig zökkenőmentesen és időben, és határozottan intézkedhetünk. Ennek köszönhető az is, hogy a nyári utazások nagy részéről már most tájékoztatást tudunk adni a programra és az időpontra vonatkozóan egyaránt. Ettől már csak egészen apró eltérések lehetségesek, de azokat is időben fogjuk közölni.

Ez évi első utunkat e hó folyamán 12 napos időtartamra a Német Szövetségi Köztársaságba, Saarbrückenbe szervezzük az 1964. decemberében kötött szerződés alapján, az 1965. évi utazáshoz hasonlóan.

A német viszontlátogatásra március végén kerül sor. A magyar csoport tagjainak 6 részből álló előadássorozatot szerveztünk, amely széles körű betekintést nyújt az NSZK életébe.

NÉMET DEMOKRATIKUS KÖZTÁRSASÁG

A külügyi osztály német munkacsoportja 1966 nyarán a következő csereutakat szervezi a Német Demokratikus Köztársaságba a Berlini Közgazdaságtudományi Főiskolával fennálló csereegyezmény alapján.

1. Berlin—Keleti-tenger útvonalon: július 18—31-ig.

2. Berlin—Lipcse—Drezda útvonalon: július 25.—augusztus 6-ig.

Mindkét csoportban 15 fő vehet részt. Az út költsége kb. 1700 Ft.

Jelentkezés a KISZ VB külügyi osztályon (271. szoba) Szász Józsefnél, március 1-ig.

A befizetett összegből 600 Ft-nak megfelelő 150 MDN zsebpénzként szerepel.

Néhány szót az úti programról.

Az első csoport tagjai megismerkedhetnek Berlin nevezetességeivel. A rövid berlini program: Városnézés, kirándulás a Müggelsee-hez, a Tierpark megtekintése, treptowi és potsdami kirándulások. A tengerparton egy csendes üdülőben töltenek hallgatóink egy hetet.

A második csoport programja egy hétig azonos az elsőével (Berlin). A másik héten Lipcse és Drezda nevezetességei (Tamás-templom, Népek csatája emlékmű, illetve Zwinger, Kreuzkirche), valamint a Szász-Svájc szépségei várják a résztvevőket.

JUGOSZLÁVIA

A Suboticai Közgazdasági Főiskolával fennálló kapcsolataink alapján csereutazásra nyílik lehetőség Jugoszláviába. A csoport két hetet tölt a Dalmát tengerpart egyik üdülőhelyén (Crikvenicán, vagy Iplit melletti üdülőhelyén).

Az utazás időpontja: augusztus 1.

Részvételi díj: zsebpénzzel együtt: 2100 Ft.

Jelentkezés: március 1-ig a KISZ VB-n Deme Lászlónál.

CSEHSZLOVÁKIA ÉS LENGYELORSZÁG

Első csoport: július 10—23. (14 nap).

A csoport három és fél napot tölt Pozsonyban (közben egésznapos autóbuszkirándulás a Vág völgyébe — Pöstyén, Trencsén), 5 napot Prágában (városnézés, a Hradzsin műemlékei, a Mlada Boleslav-autógyár stb.), majd négy napot Varsóban, s közben kirándulást tesz Chopin szülőhelyére is. A programot diáktalálkozások, testvéregyetemek megtekintése, valamint múzeumi és színházlátogatások gazdagítják.

Összköltség: 1650 Ft, a költőpénzt (258 Kcs és 234 Zl) is magában foglalja.

Második csoport: augusztus 8—23. (15 nap).

Kétnapos pozsonyi tartózkodás után, a csoport Lengyelországba utazik, ahol Varsóban 5 napot, Krakkóban 4 napot, Zakopánéban 3 napot tölt. A változatos program bővelkedik kulturális eseményekben és sor kerül lengyel közgazdász hallgatókkal való találkozásra is.

Összköltség: kb. 1850 Ft. Ennek fejében 74 Kcs és 700 Zl költőpénz is jár.

Harmadik csoport: augusztus 10—23. (14 nap).

A csoport programja, valamint az összköltség és a költőpénz összege azonos az első csoportéval.

Jelentkezni lehet február 25-ig minden nap a nagyszünetben, és szerdán 3—4 óra között a KISZ-bizottságon Lipovecz Ivánnál és Rédei Irénnél.

Makkai András,
a KISZ VB Külügyi Osztály vezetője

Egy kis bürokrácia

A rendes vizsgaidőszak még el sem kezdődött, amikor a hallgatók felét kitevő kollégisták kellemetlen és érthetetlen meglepetésben részesültek. A többi felsőoktatási intézmény gyakorlatától eltérően a december havi menzajegyeket csak december 18-ig kaptuk meg.

A vizsgaidőszak és a hazautazások miatt, külön kellett kérni a jegyeket. Igen, népgazdasági megtakarítás lett volna, ha megmaradunk a miniszteri rendelet egyszerű értelmezésénél, hogy aki hazautazik, köteles a jegyeket leadni a kollégium gondnokának. De így az ötlet eleve halálra ítéltetett, hiszen december elején még senki sem tudta, hogy mikor és miből fog vizsgázni, tehát, hogy mikor utazik haza.

Február első hetére újból hasonló helyzet állt elő. Ekkor az utasítás értelmében határidőre kellett összeírni az igényeket. De a határidő után is többen vizsgáztak sikertelenül, tehát a szünetben itt kellett maradniok, s ezért külön házalhattak, hogy azalatt is étkezhessenek.

A büfé is kellemetlenséget tartogatott számunkra. A reggeli jegyeket csak ugyanolyan feltételek között válthattuk be, mint a szorgalmi időben. Vajon mennyiben befolyásolta volna az áruforgalmat, ha most is — a tavalyi jól bevált gyakorlat szerint — egyhetes időtartamra fogadták volna el a jegyeket?

A felsorolt esetek adminisztratív utasítások következményei voltak. „Egyszerű folyamatok bonyodalmasítása", s egy kicsit több annál...

— petres —

Papír

Még az árrendezés előtt panaszkodott valaki, hogy a büfében vett 5 deka párizsiból csak 4 deka volt a felvágott, a fennmaradó 1 deka pedig papír.

Utánanéztünk az áraknak, és érdekes dologra derült fény. A büfé igenis önzetlenül cselekedett, ezért a panasz nem volt jogos. A párizsi kilója ugyanis csak 27 forintba került, míg a csomagolópapír 28 Ft-ba. A panaszos tehát jobban járt, és csak szőrszálhasogatás az a kifogása, hogy a papírt nem tudja megenni.

Az árrendezéssel a helyzet megváltozott. A párizsi ára ugyanis 36 Ft lett, a papírból viszont csak 34 forint 1 kg.

Most várjuk a további fejleményeket.

— ig —

Klub műsora

Február 12-én, szombat 8 órakor:

SZOMBAT ESTI TÁNC

Műsoron: Modern táncbemutatók.

Február 14-én, hétfőn, este 7 órakor:

FÓRUM:

Társadalmi felelősség — népi ellenőrzés.
Meghívottak: Dr. Fekete-Győr László (KNEB), dr. Bagi Dénes (Ig. ügy. min.), Ilkei Csaba (Népszabadság) és Gombár József (KISZ KB).

Február 17-én, csütörtök, 7 órakor:

A klub vendégei a rádió könnyűzenei stúdiójának tagjai.

Február 18-én, péntek este 7 órakor:

A LABDARÚGÓ VILÁGBAJNOKSÁG ELŐTT.

Meghívott vendégek:
Honti, Szepesi, Mészöly.

Február 19-én, szombaton, este 8 órakor:

Farsangi — szombat esti tánc.

Kulcslyukon ellesve

Vizsgáztató: — *Hol találunk nagy kőolajkészleteket?*

Vizsgázó: (pár pillanatig tanácstalanul topog tűsarkain, majd széles kézmozdulattal végigmutat a világtérképen): — *Itt!*

☆

A vizsgázó hallgató milliméternyi távolságban köröz orrával a térkép fölött. Kolumbiát keresi. Végül sóhajt egy nagyot és:

— *Ne tessék haragudni, de otthon felejtettem a szemüvegem!*

Vizsgáztató: — *Hogy nevezik a kókuszdió szárított belét?*

Vizsgázó: — *Kókuszreszelék!*

Vizsgáztató: (angyali türelemmel) — *No nem! De várjon csak, majd megpróbálom rávezetni! Mivel etetik a disznókat?*

Vizsgázó: (kellő megfontolás után) — *Korpa!*

Vizsgáztató: — *Na látja! Most cserélje fel benne a mássalhangzókat!*

Mire a hallgató diadalmasan kivágja: — *Pokra!*

—L—

TESZT-vizsga a Közgázon

Ahogy a tanár elképzeli: **És ahogy a diák:**

Matematika:

Számolja ki fejben, mennyi 12,324 köbe
a) 1871, 781148224
b) 1871, 781248224
c) 1871, 781348224

Kitől származik a Pythagoras-tétel?
a) Thales
b) Pythagoras
c) P. Howard

Technológia:

A savanyított káposzta nyersanyaga:
a) teljesen kifejlődött keményfejű őszi káposzta
b) teljesen kifejlődött puhafejű tavaszi káposzta
c) félig kifejlődött keményfejű őszi káposzta

Mire használják az esztergapadot?
a) pálinkafőzésre
b) embercsempészésre
c) esztergálásra

Gazdaságföldrajz:

Mi található Nyékládházán?
a) közönséges tavikavics
b) nemes tavikavics
c) ipari tavikavics

Mit fedezett fel Columbus?
a) a Déli-sarkot
b) Amerikát
c) a rágógumit

Történelem:

Mit csinált Tomori a mohácsi csata előtt?
a) fohászkodott
b) káromkodott
c) mind a kettőt

Mikor volt a magyar szabadságharc?
a) 1917
b) 1848—1849
c) nem is volt

Orosz:

Mit jelent a „szavók" szó?
a) hányólapát
b) verőlapát
c) szórólapát

Van az orosz ábécében A betű?
a) van
b) nincs
c) van, csak z-nek ejtik

Politikai gazdaságtan:

Mikor szüntették meg a Szovjetunióban az őrlési illetéket?
a) 1954. jan. 4-én, délelőtt
b) 1954. jan. 4-én, délben
c) 1954. jan. 4-én, délután

Mi a KGST rövidítése?
a) KIO
b) AGFA
c) KGST

Megfelelő válasz bekarikázandó, a jeleshez a lehetséges válaszok sorrendje is elegendő.

Akik az összes kérdésre hibátlanul megfeleltek, szóbeli vizsgára eresztendők.

Farkasházy

Helyszíni közvetítés a Kun Béla térről

Minden pillanatban várhattuk, hogy betoppan az igazgató, de talán annál nagyobb lelkesedéssel rúgdaltuk a labdát — nem a sportpályán, hanem a hálószobában.

Köröskörül emeletes ágyak, a szoba lakói (a négy játékost kivéve) a szekrények tetéjéről láblógatva kiabálnak. Elsőéves egyetemisták.

Már három hónapja, hogy elaludt valahol a kérésünk, s így változatlanul nem vehetjük igénybe a kollégium épületében levő tornatermet.

„A házibajnokság" ötlete rögtön vonzotta a jelentkezőket, s a rendes vizsgaidőszak utolsó napján, késő este a Kun Béla téri diákotthon tizennégyes szobaközösségében futballbajnokság zajlott le. Az óriási hálóterem akár területi döntő színhelye is lehetne. Ha jobb megoldás nincs. Nincs?

— p — s —

Téli táborozás

A természetjáró szakosztály a félévi szünet utolsó napjaiban rendezte meg a már hagyományos sítáborozást. A kissé mostoha időjárás ellenére a táborozás mindvégig zökkenőmentesen, színes eseményekkel telítve zajlott le.

A résztvevők elhatározták, hogy tavasszal ismét közös túrát szerveznek, amelyen az érdeklődőket is szívesen látják.

AZ OKTATÓGÉP

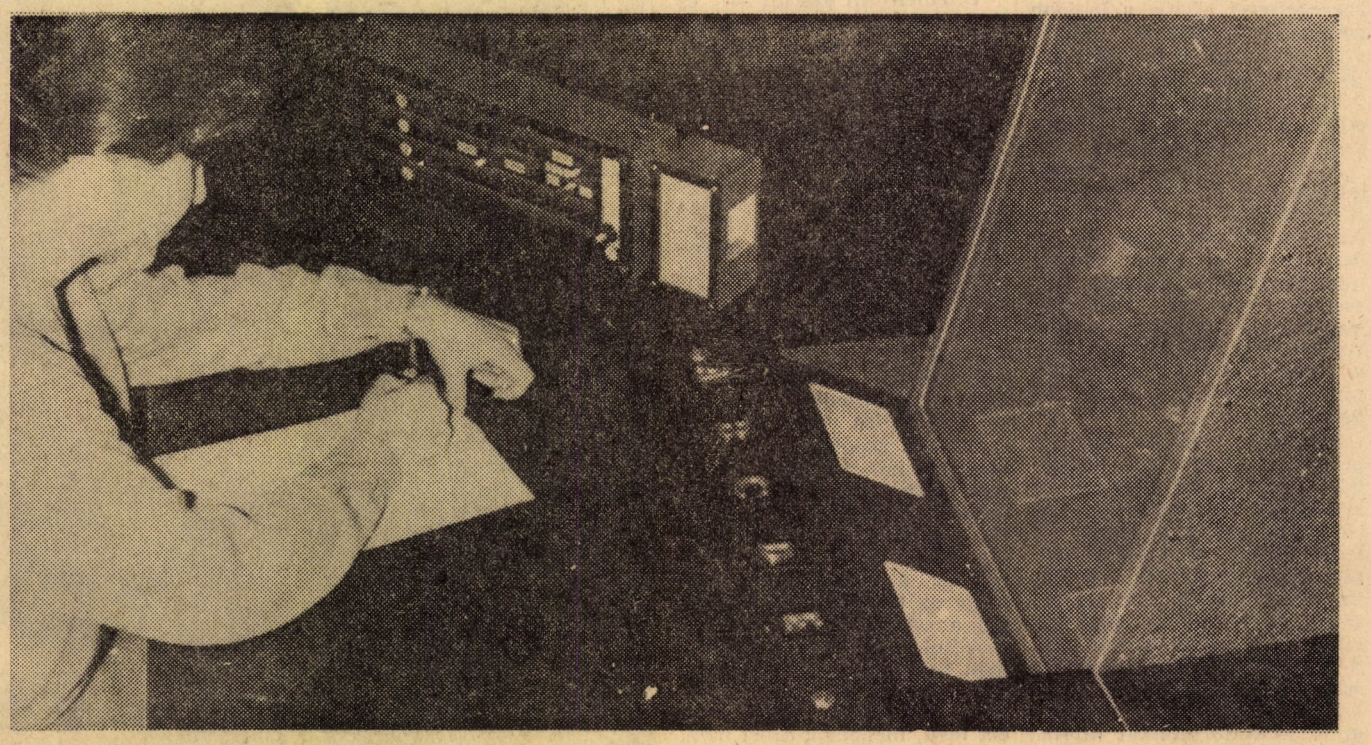

Legutóbbi számunkban bemutattuk oktatónk, dr. Balázs Béla találmányát, az univerzális oktatógépet. Ime a róla készült fénykép, ahol láthatjuk, hogy az asztal felszerelése alapján semmiféle szubjektívitástól, elfogultságtól nem kell tartani. És számítani sem lehet rá... A gép „kiegyensúlyozottan" fog tanítani és befolyásolhatatlan szigorral vizsgáztatni.

KÖZGAZDÁSZ

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja
Megjelenik kéthetenként
Felelős szerkesztő:
FAKLEN PÁL
Szerkesztőség
Bp. IX., Dimitrov tér 8.
III. emelet 381
Telefon: 186—850/139 mellék.
Kiadja a Hírlapkiadó Vállalat.
Készül a Szikra Lapnyomdában